

การศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมของผู้พักอาศัย ในอาคารชุดแห่งหนึ่งของกรุงเทพมหานคร A Study on the Participation of Building Occupants in Environmental Management in Bangkok

บัญชา ศรีจันทร์¹ไทร, ¹ชัยศรี ธาราสวัสดิ์พิพัฒน์¹ และ พรนิภา บริบูรณ์สุขศรี^{2*}

Bancha Srijansai, ¹Chaisri Tarasawatpipat¹ and Phonnipha Boriboonsuksri^{2*}

¹สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

เลขที่ 1 ถนนอุทอนนอก เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300

²สาขาวิชาวิศวกรรมความปลอดภัย คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

19/1 ถนนเพชรเกษม แขวงหนองค้างพูล เขตหนองแขม กรุงเทพฯ

*ผู้นิพนธ์ประสานงาน : phonniphab@sau.ac.th

วันที่รับบทความ: 4 สิงหาคม 2568 / วันที่แก้ไขบทความ ครั้งที่ 1 : 30 กันยายน 2568 / วันที่แก้ไขบทความ ครั้งที่ 2 : 25 ตุลาคม 2568

วันที่ตอบรับการตีพิมพ์: 31 ตุลาคม 2568

บทคัดย่อ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง ระดับการมีส่วนร่วม และปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมของผู้พักอาศัยในอาคารชุดแห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร โดยเก็บจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 323 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา และ ANOVA ผลการศึกษาพบว่า สิ่งที่ได้โดดเด่นที่สุด คือ (1) การมีส่วนร่วมของผู้พักอาศัยต่อการจัดการสิ่งแวดล้อม, ด้านระบบสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม และ (2) การมีส่วนร่วมผู้พักอาศัยต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมด้านระบบความปลอดภัย ซึ่งอยู่ที่ระดับมากที่สุด คือ $\bar{x} = 4.40 \pm 0.640$ และ $\bar{x} = 4.40 \pm 0.602$ ตามลำดับ ผลการทดสอบ ปัจจัยส่วนบุคคลด้วยสถิติ ANOVA และ t-test พบว่า เพศ, รายได้และระยะเวลาในการพักอาศัยที่แตกต่างกัน มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้พักอาศัยที่มีสถานภาพในครัวเรือน อายุ และระดับการศึกษาสูงสุดแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ผลงานวิจัยนี้มีประโยชน์ใช้ช่วยกำหนดนโยบายการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมกับบริหารอาคารชุดในกรุงเทพมหานคร

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม, การจัดการสิ่งแวดล้อม, อาคารชุด, ความปลอดภัย, ผู้พักอาศัย

Abstract This cross-sectional descriptive study aimed to investigate the level of participation and personal factors affecting the level of participation in environmental management of residents in a condominium building in Bangkok. A sample of 323 samples was collected from the sample. Data were analyzed by descriptive statistics and ANOVA. The results showed that the most prominent factors were (1) residents' participation in environmental management, environmental sanitation system, and (2) residents' participation in environmental management, safety system, which were at the highest levels, i. e. $\bar{x} =$

4.40±0.640 and $\bar{x}$ = 4.40±0.602, respectively. The results of ANOVA and t-test on personal factors revealed that gender, income, and length of stay did not significantly affect the level of participation in environmental management. Residents with different household status, age, and highest level of education had different levels of participation in environmental management at the 0.05 significance level. This research will be useful in determining appropriate environmental management policies for condominium management in Bangkok.

Keywords: Participation, environmental management, condominium, safety, residents

1. บทนำ

ในปัจจุบันสิ่งแวดล้อมได้เข้ามามีบทบาทต่อสังคมและการดำรงชีวิตอย่างมากในหลายทศวรรษที่ผ่านมา ประเทศไทยได้ออกพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 [1] เพื่อควบคุมและกำหนดมาตรการป้องกันผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากการพัฒนาโครงการ ซึ่งรวมถึงอาคารชุดที่มีผู้อยู่อาศัยจำนวนมาก จำเป็นต้องมีแนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างความมั่นใจและคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้พักอาศัยและชุมชนโดยรอบ

การมีส่วนร่วมของผู้พักอาศัยถือเป็นปัจจัยสำคัญในการจัดการสิ่งแวดล้อมของอาคารชุด เนื่องจากผู้พักอาศัยเป็นผู้ใช้ประโยชน์โดยตรงจากทรัพยากรและระบบต่าง ๆ ภายในอาคาร การมีส่วนร่วมทำให้เกิดการตระหนักรู้รู้สึกเป็นเจ้าของ และมีความรับผิดชอบร่วมกันต่อการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม [2] [3] ทั้งนี้การมีส่วนร่วมครอบคลุมหลายมิติ ได้แก่ การร่วมวิเคราะห์ปัญหา การวางแผน การดำเนินกิจกรรม การติดตามและประเมินผล ตลอดจนการได้รับผลประโยชน์จากการจัดการสิ่งแวดล้อม [4]

ระดับการมีส่วนร่วมของผู้พักอาศัยสามารถแบ่งได้ตั้งแต่ระดับต่ำสุด เช่น การรับรู้ข้อมูล ไปจนถึงระดับสูงสุด เช่น การตัดสินใจและกำหนดนโยบายร่วมกัน ซึ่งในเชิงการจัดการสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องส่งเสริมการมีส่วนร่วมในระดับที่สูงขึ้น เพื่อให้ผู้พักอาศัยไม่เพียงแต่เป็นผู้รับบริการ แต่ยังเป็น "ผู้ร่วมจัดการ"

สิ่งแวดล้อมของอาคาร [5] [6] การสร้างความร่วมมือดังกล่าวช่วยลดความขัดแย้ง เสริมสร้างความปลอดภัย และทำให้มาตรการจัดการสิ่งแวดล้อมมีความยั่งยืนมากขึ้น และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 [7] และที่แก้ไขเพิ่มเติม. แม้ว่าพ.ร.บ.จะมุ่งไปที่เจ้าของอาคาร/นิติบุคคลอาคารชุด เป็นหลัก แต่ผู้พักอาศัยก็มีบทบาทต่อการบังคับใช้กฎหมายโดยการมีส่วนร่วม เช่น การปฏิบัติตามข้อกำหนดการทิ้งขยะและการใช้น้ำ หรือการก่อกวนเสียง การไม่กระทำการที่ก่อให้เกิดมลพิษ เสียง กลิ่น หรือความเดือดร้อน การมีสิทธิร้องเรียนหรือตรวจสอบเมื่อพบปัญหาการจัดการสิ่งแวดล้อมในอาคาร เป็นต้น

แนวคิดการมีส่วนร่วม[2] [3] [6] สามารถกำหนดขอบข่ายการมีส่วนร่วมของผู้พักอาศัยได้ใน 5 มิติหลักคือ (1) การวิเคราะห์ปัญหา (Problem Analysis) ได้แก่ การแจ้งปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม เช่น ขยะ น้ำเสีย กลิ่น เสียง การมีส่วนร่วมเสนอแนะแนวทางแก้ไข เป็นต้น

(2) การวางแผน (Planning Participation) ได้แก่ การเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการนิติบุคคลอาคารชุด การเสนอข้อคิดเห็นต่อมาตรการสิ่งแวดล้อม เช่น ระบบแยกขยะ พื้นที่สีเขียว เป็นต้น

(3) การดำเนินการ (Operational Participation) ได้แก่ การปฏิบัติตามระเบียบด้านสิ่งแวดล้อม เช่น การคัดแยกขยะใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด การเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เช่น ปลูกต้นไม้ วัน Big Cleaning เป็นต้น

(4) การติดตามและประเมินผล (Monitoring and Evaluation) ได้แก่ การร่วมตรวจสอบความสะอาดและความปลอดภัยในอาคาร การให้ข้อเสนอแนะต่อมาตรการหรือบริการของนิติบุคคล เป็นต้น

(5) การได้รับผลประโยชน์ (Benefit Sharing) ได้แก่ การได้รับคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เช่น อาคารสะอาด ปลอดภัย ค่าใช้จ่ายลดลงจากการริไซเคิล การได้รับความโปร่งใสในการจัดการกองทุนค่าส่วนกลาง เป็นต้น

ซึ่งจะเห็นว่าการจัดการสิ่งแวดล้อมในอาคารชุดไม่ใช่เพียงหน้าที่ของนิติบุคคลหรือผู้บริหารอาคารเท่านั้น แต่ผู้พักอาศัย ต้องมีส่วนร่วมในทุกระดับเพื่อให้มาตรการที่กำหนดตามกฎหมายเกิดผลจริง มีความยั่งยืน และสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีร่วมกัน

ดังนั้นวัตถุประสงค์การศึกษานี้จึงได้ทำการศึกษาเพื่อสำรวจระดับการมีส่วนร่วมของผู้พักอาศัย ณ อาคารชุดแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร และศึกษาปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้องที่สะท้อนให้เห็นถึงระดับความร่วมมือที่แท้จริง ตลอดจนศึกษาอุปสรรค และแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพ และยั่งยืนสำหรับชุมชนเมืองสมัยใหม่

2. แนวทางการจัดการสภาพสิ่งแวดล้อมอาคารชุด

รายงานประจำปี 2566 ของอาคารชุดที่ศึกษา ได้ศึกษาสภาพด้านสิ่งแวดล้อมภายใต้เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนประจำปี 2566 ของวิสัยทัศน์ที่มุ่งหมายขับเคลื่อนไปสู่ความยั่งยืน 6 Green [8] [9] คือ (1) การดำเนินธุรกิจให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการและทุนมนุษย์ (Green Enterprise) (2) การกำหนดผลตอบแทนและการเติบโตขององค์กรให้เหมาะสม (Green Financial Management) (3) การออกแบบผลิตภัณฑ์ภายใต้ความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม (Green Design Concept) (4) การจัดการระบบการตลาดที่เป็นธรรมกับผู้บริโภคและคู่แข่ง (Green Marketing Management) (5) การบริหาร

จัดการผลกระทบที่มีผลต่อสิ่งแวดล้อมและสังคมในกระบวนการก่อสร้าง (Green Construction Process) (6) การดูแลและบริหารจัดการคุณภาพชีวิต ของผู้พักอาศัยในโครงการ หลังส่งมอบ (Green Communication Management) โดยการบริหารจัดการเพื่อความยั่งยืนภายใต้แนวคิด Green Enterprise นี้ ครอบคลุมการดำเนินงานในเชิงโครงสร้างการบริหารจัดการขององค์กรที่ยึดหลักธรรมาภิบาลในการบริหาร องค์กรบวร การ ซึ่งให้ความสำคัญกับความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมเพื่อมุ่งสู่องค์กรคุณค่า เพื่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกันในทุกมิติของการดำเนินงาน และในระหว่างการก่อสร้างโครงการจะต้องให้ชุมชนข้างเคียงสามารถตรวจสอบติดตามการก่อสร้างทุกขั้นตอน โดยติดตั้งกล้องระบบวงจรปิด (CCTV System) พร้อมติดตั้งผู้รับจดหมายของประชาชนในระแวกใกล้เคียง และต้องทำรายงานผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทุก ๆ 6 เดือน เพื่อรายงานผลกระทบต่อวงทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ดังนั้นแนวทางแรกที่สามารถตอบโจทย์ลูกค้า คือ การจัดการสิ่งแวดล้อมอาคารชุด ที่สามารถทำให้อาคารชุด บรรลุความสำเร็จในการก่อสร้าง ผสมกับการออกแบบอาคารที่ถูกใจในความสะดวกสบายในการเดินทาง และมีที่ตั้งโครงการใกล้สถานที่ทำงาน ใกล้ห้างสรรพสินค้า และสามารถเพิ่มเวลาพักผ่อนจากการเดินทางไปทำงานได้เป็นอย่างดี ซึ่งจากการสำรวจของธนาคารอาคารสงเคราะห์ พบว่า ตลาดที่อยู่อาศัยปี 2564 จากภาวะเศรษฐกิจไทยในปี 2563 [8] ซึ่งได้รับผลกระทบอย่างหนักจากการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ส่งผลให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ หรือ GDP มีการปรับลดลงร้อยละ 6.1 ซึ่งเป็นการขยายตัวที่ต่ำสุดในรอบ 22 ปี ภาพรวม ดังกล่าวส่งผลกระทบต่อธุรกิจพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ อาคารชุดจึงมีการจัดหาพื้นที่เพื่อการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ การออกแบบอาคารให้มีรูปแบบที่สวยงามทันสมัย มีการจัดสรรสัดส่วนของพื้นที่ภายในห้องพักที่เหมาะสมทั้งใน

ด้านความสะดวกสบาย และมีมาตรฐาน [10] [11] ในราคาที่สามารถจับจองเป็นเจ้าของได้ โดยจัดจำหน่ายให้กับผู้ที่เข้ามาพักอาศัยทั่วไปได้เป็นเจ้าของในแบบร้านค้าารชุดและจากการที่มีผู้พักอาศัยเข้ามาอยู่รวมกันเป็นจำนวนมาก ทำให้การจัดการสิ่งแวดล้อมของผู้พักอาศัย ที่มีได้มีเป้าหมายตามแนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม อันเกิดจากผู้พักอาศัยที่เข้ามาพักอาศัยมีพื้นฐานสภาพความเป็นอยู่ ความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักต่อสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน เมื่อเข้ามาอยู่ร่วมกันจึงมีวิถีปฏิบัติในการจัดการสภาพสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างตามวัฒนธรรมในวิถีปฏิบัติที่ติดตัวอยู่เดิมในแต่ละบุคคล [12 - 15] อันส่งผลในภาพรวมต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมของอาคาร จึงก่อให้เกิดปัญหาระบบระบายอากาศภายในห้องพัก, ท่อระบายน้ำเสียอุดตัน, พื้นที่รองรับขยะมูลฝอยภายในอาคาร, ระบบไฟฟ้าที่คับบ่อๆ และการจัดการเมลงนำโรคและสัตว์พาหะ เป็นต้น

เนื่องจากโครงการนี้มีพื้นที่ 12 ไร่ หรือ 96.335 ตารางวา มีพื้นที่ห้องพักขยะอาคาร B และ C รวมอยู่หน้าอาคาร B เป็นที่พักขยะแห่ง 38 ลูกบาศก์เมตร เป็นที่พักขยะเปียก 11 ลูกบาศก์เมตร รวมเป็น 49 ลูกบาศก์เมตร มีจำนวนห้องพักทั้งหมด แยกเป็น อาคาร A มีห้องพัก 178 ห้อง ร้านค้า 4 ห้อง อาคาร B มีห้องพัก 578 ห้อง ร้านค้า 4 ห้อง, อาคาร C มีห้องพัก 543 ห้อง ร้านค้า 6 ห้อง รวม 1,313 ห้อง จำนวนผู้พักอาศัยอาคาร B เท่ากับ 1,872 คน จำนวนผู้พักอาศัยอาคาร C เท่ากับ 1,792 คน จึงก่อให้เกิดปัญหาการคัดแยกขยะของผู้พักอาศัยและปัญหาต่างๆ โดยรวมโครงการมีพื้นที่สีเขียวทั้งหมด 4,850 ตารางเมตร มีระบบระบายน้ำเสียแบบตะกอนเร่ง (Activated Sludge) ชนิดผสมสมบูรณ์ (Completely Mix) รองรับปริมาณน้ำเสียจากอาคาร B ที่อัตราไหลของน้ำเสียสูงสุดเท่ากับ 340 ลูกบาศก์เมตร/วัน ระบบบำบัดน้ำเสียอาคาร C เป็นระบบบำบัดน้ำเสียแบบตะกอนเร่ง (Activated Sludge) ชนิด

ผสมสมบูรณ์ (Completely Mix) รองรับปริมาณน้ำเสียจากอาคาร C ที่อัตราไหลของน้ำเสียสูงสุดเท่ากับ 340 ลูกบาศก์เมตร/วัน รวมปริมาณน้ำเสียต่อวัน อาคาร A = 113.52 ลูกบาศก์เมตร/วัน อาคาร B = 323.52 ลูกบาศก์เมตร/วัน อาคาร C = 311.20 ลูกบาศก์เมตร/วัน จึงใช้เวลาในการบำบัดเป็นเวลานาน

จากปัญหาการคัดแยกขยะมูลฝอย จึงควรประชาสัมพันธ์ให้ผู้พักอาศัยนำขยะผ่านแอปพลิเคชันเวคอัพเวสต์ (Wake up Waste) เพื่อนำไปรีไซเคิล ซึ่งต้องมีการให้ความรู้แก่ผู้พักอาศัยและนำมาซึ่งการลดค่าใช้จ่าย, ท่อระบายน้ำทิ้งไขมันอุดตันท่อ ระบบไฟฟ้าที่คับบ่อๆ โดยเฉพาะความเลื่อมโทรมของพื้นที่สีเขียว ซึ่งตามลักษณะพื้นที่ตามเกณฑ์ เกณฑ์ด้านลักษณะการใช้งานประเภทพื้นที่ว่าง อาคารชุดพักอาศัยต้องมีที่ว่างไม่น้อยกว่า 30 ใน 100 ส่วน, เกณฑ์ด้านลักษณะพื้นที่ผิวประเภทพื้นที่ชุ่มน้ำ ผ่านได้เพื่อปลูกต้นไม้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของพื้นที่ว่าง, พื้นที่สีเขียวชั้นล่างมากกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 50 ของพื้นที่สีเขียวทั้งหมด, เกณฑ์ด้านลักษณะพืชพันธุ์ประเภทพื้นที่ปลูกไม้ยืนต้นชั้นล่าง มากกว่าหรือเท่ากับ ร้อยละ 50 ของพื้นที่สีเขียวชั้นล่าง ที่ยังขาดการปลูกทดแทนทดแทน และระยะห่างของอาคารมีทางเดินกีดขวางรถดับเพลิงไม่สามารถเข้าได้ การใช้พลังงานโซล่าเซลล์ทดแทน ระบบระบายท่อน้ำเสียอุดตันรวมทั้งการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในห้องพักด้านการระบายอากาศ การจัดการสิ่งแวดล้อมภายนอกห้องพัก การเพิ่มพื้นที่สีเขียวตามเกณฑ์ด้านลักษณะพืชพันธุ์ การติดตั้งอุปกรณ์สัญญาณแจ้งเตือนระบบอัคคีภัย (Fire Alarm System) ด้านระบบรักษาความปลอดภัยในการตรวจตรา และการจัดการด้านระบบสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม การรักษาความสะอาดความเป็นระเบียบเรียบร้อยสวยงามเป็นต้น

3. วัสดุอุปกรณ์และวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้เครื่องมือวิจัยเป็นแบบสอบถามในการเก็บข้อมูล รวบรวมข้อมูลจากผู้อาศัยในอาคารชุด 323 คน ซึ่งมีข้อคำถาม 3 ตอน ประกอบด้วย:

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย (1) เพศ (2) ระดับอายุ (3) ระดับการศึกษาสูงสุด (4) อาชีพ (5) สถานะภาพในครัวเรือนของผู้ตอบแบบสอบถาม (6) รายได้ของครัวเรือน (7) ระยะเวลาในการพักอาศัย

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมของอาคารชุด ซึ่งมีองค์ประกอบการมีส่วนร่วมจำนวน 5 ด้าน คือ (1) การมีส่วนร่วมด้านการวิเคราะห์ปัญหา (2) การมีส่วนร่วมด้านการวางแผน (3) การมีส่วนร่วมด้านการดำเนินงานหรือกิจกรรม (4) การมีส่วนร่วมด้านการติดตามและประเมินผล (5) การมีส่วนร่วมด้านการได้รับผลประโยชน์ โดยกำหนดน้ำหนักการให้คะแนนการประมาณค่าเป็นตามแบบของลิเคิร์ตสเกล (Likert's scale) [16] มี 5 ระดับการมีส่วนร่วม คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมของอาคารชุด เป็นแบบสอบถามปลายเปิด ซึ่งจะสอบถามเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในห้องพัก ภายนอกห้องพัก การจัดการสิ่งแวดล้อมด้านระบบความปลอดภัยของอาคาร และการจัดการสิ่งแวดล้อมด้านระบบสุขภาพสิ่งแวดล้อม

แบบสอบถามที่สร้างขึ้นสำหรับการวิจัยถูกนำไปหาค่าคุณภาพ และทดสอบหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่สร้างไว้ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้อง จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาให้ครอบคลุมแต่ละด้าน และครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย จากนั้นนำมาหาค่าดัชนีความ

สอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence : IOC)

โดยใช้สูตร:

$$IOC = \frac{\sum R}{N} \quad (1)$$

โดยที่

IOC = ดัชนีความสอดคล้องระหว่าง

ข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย

$\sum R$ = ผลรวมคะแนนจากผู้เชี่ยวชาญ

N = จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วนำไปทดสอบ (Try – out) กับผู้พักอาศัยที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะวิจัย จำนวน 30 ชุด และนำคำตอบที่เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่ามาหาค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาคอัลฟา (Cronbach's Alpha Coefficient) [17] โดยการทดสอบพบค่า IOC = 0.81 และค่าความเชื่อมั่น = 0.90 แล้วจึงนำไปใช้เป็นเครื่องมือเก็บข้อมูลวิจัย ผลข้อมูลที่ได้ถูกนำมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ด้วยโปรแกรมทางสถิติ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ผ่านการประเมินจริยธรรมวิจัยในคน (Human Subject Protection : HSP) ของสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ เมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน พ.ศ.2567 และมี Cert.No.: COE. 2-023/2025

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษาเป็นผู้พักอาศัยในอาคารคอนโดมิเนียมในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครแห่งหนึ่ง ซึ่งมี 1313 ห้อง และมีจำนวนผู้พักอาศัย 1,677 คน สุ่มตัวอย่างโดยใช้หลักการของ Taro Yamane [18] ตามสมการ

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2} \quad (2)$$

โดยที่

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

e = ค่าความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง

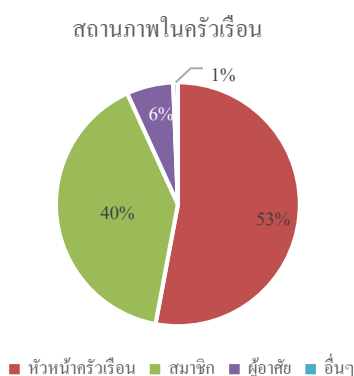
ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

ผลคำนวณได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 323 ตัวอย่าง และเก็บข้อมูลด้วยวิธีการแบบสุ่ม (Random sampling) โดยสุ่มเก็บข้อมูลจากผู้พักอาศัยอยู่ในอาคารชุดแห่งนี้ ในแต่ละชั้นของอาคารวิเคราะห์ในภาพรวมไม่แยกกลุ่มชั้น

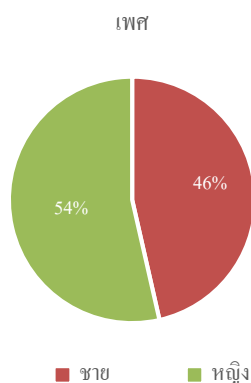
4. ผลการศึกษาและอภิปรายผล

4.1 ด้านปัจจัยส่วนบุคคล

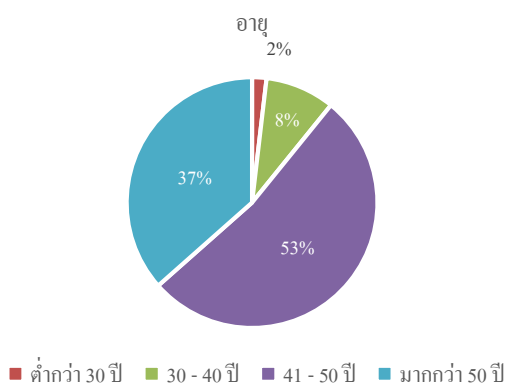
จากผลการศึกษา พบว่าส่วนใหญ่เป็นหัวหน้าครัวเรือน ร้อยละ 53 เพศชาย ร้อยละ 54 มีอายุอยู่ระหว่าง 41-50 ปี ระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 89 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน อยู่ในช่วง 60,001 – 70,000 บาท ขึ้นไป ร้อยละ 73 และมีระยะเวลาพักอาศัยอยู่ที่ 3-5 ปี ร้อยละ 39 ดังแสดงในรูปที่ 1 (ก), (ข), (ค), (ง), (จ) และ (ฉ) ตามลำดับ

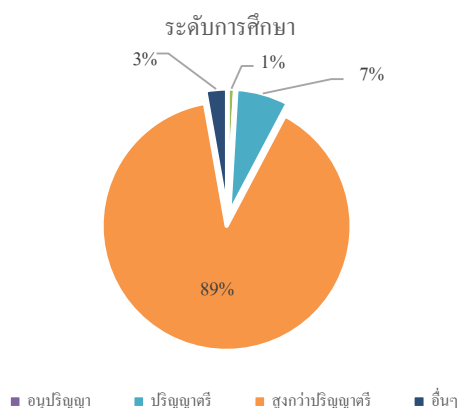
(ก) ปัจจัยส่วนบุคคลด้านสถานภาพในครัวเรือน

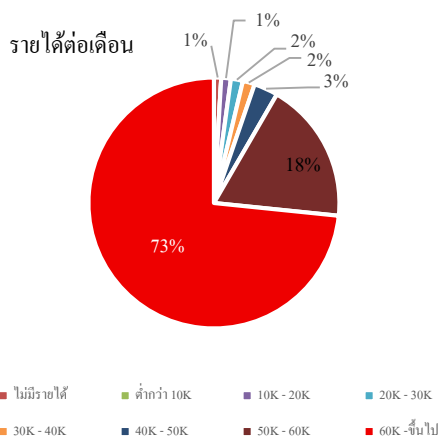
(ข) ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ

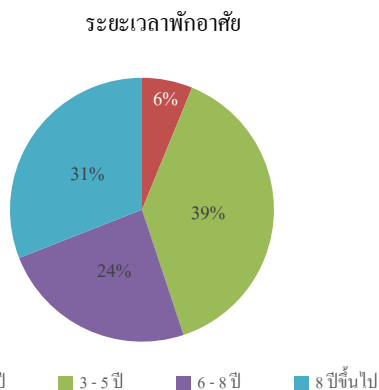
(ค) ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ

(ง) ปัจจัยส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษา

(จ) ปัจจัยส่วนบุคคลด้านรายได้ต่อเดือน

(ฉ) ปัจจัยส่วนบุคคลด้านระยะเวลาพักอาศัย

รูปที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลในแต่ละด้านของผู้เข้าร่วมวิจัย

4.2 ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมของผู้พักอาศัย

4.2.1 การมีส่วนร่วมต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมของผู้พักอาศัยจำแนกตามสถานภาพในครัวเรือน

ผลการศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมจำแนกตามสถานภาพในครัวเรือน โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว พบค่า $p\text{-value} = 0.025$ บ่งชี้ว่าผู้พักอาศัยที่มีสถานภาพในครัวเรือนที่แตกต่างกัน จะมีส่วนร่วมต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าหัวหน้าครัวเรือนหรือผู้ที่มีบทบาทหลักในครอบครัว มักจะมีความรับผิดชอบสูงกว่า และเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมมากกว่าสมาชิกครัวเรือนทั่วไป

4.2.2 ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมของผู้พักอาศัยจำแนกตามเพศ

การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของผู้พักอาศัยจำแนกตามเพศ วิเคราะห์ด้วยค่าสถิติ (T-test) พบ $p\text{-value} = 0.531$ บ่งชี้ว่าเพศที่แตกต่างกันจะมีการมีส่วนร่วม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

แสดงให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมในอาคารชุดไม่ได้ขึ้นอยู่กับเพศ แต่ขึ้นอยู่กับบทบาทหน้าที่หรือความตระหนักต่อปัญหามากกว่า

4.2.3 ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมของผู้พักอาศัยจำแนกตามอายุ

การทดสอบความแตกต่างการมีส่วนร่วมของผู้พักอาศัยจำแนกตามอายุ โดยใช้วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว พบ ค่า $p\text{-value} = 0.030$ ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญ บ่งชี้ว่าผู้พักอาศัยที่มีอายุแตกต่างกันจะมีการมีส่วนร่วมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มอายุที่มากกว่ามักให้ความสำคัญกับความมั่นคงและสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยมากขึ้น จึงมีแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมมากกว่ากลุ่มอายุน้อยที่อาจยังไม่ได้ตระหนักถึงผลกระทบระยะยาว

4.2.4 ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมของผู้พักอาศัยจำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุด

การทดสอบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมของผู้พักอาศัยจำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุด โดยใช้วิธี

วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว พบ $p\text{-value} = 0.005$ ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญ บ่งชี้ว่าผู้พักอาศัยที่มีระดับการศึกษาสูงสุดแตกต่างกันจะมีการมีส่วนร่วมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงให้เห็นว่าผู้พักอาศัยที่มีการศึกษาสูงกว่า มักมีความตระหนักรู้และทักษะการวิเคราะห์ปัญหามากกว่า จึงแสดงออกถึงการมีส่วนร่วมสูงกว่า

4.2.5 ระดับการมีส่วนร่วมต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมของผู้พักอาศัยจำแนกตามรายได้

ผลทดสอบความแตกต่างการมีส่วนร่วมของผู้พักอาศัยจำแนกตามรายได้ ดังแสดงในตารางที่ 1 ซึ่งวิเคราะห์ด้วยสถิติ ANOVA test วิเคราะห์ความแปรปรวน และสถิติที (T-test) พบว่า ค่า $p\text{-value} = 0.051$ ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญ บ่งชี้ว่าผู้พักอาศัยที่มีรายได้แตกต่างกันจะมีระดับการมีส่วนร่วม ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมไม่ได้ขึ้นกับฐานะทางเศรษฐกิจ แต่ขึ้นอยู่กับค่านิยม ความตระหนัก และความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมในชุมชน

ตาราง 1 ผลทดสอบปัจจัย ด้วยสถิติ ANOVA และ T-test

ความพึงพอใจ					
ต่อการจัดการสิ่งแวดล้อม	SS	df	Ms	F	p-value
ระหว่างกลุ่ม	0.617	3	0.206	3.17	0.025
ภายในกลุ่ม	20.730	319	0.065	-	-
รวม	21.350	322	-	-	-

ความตระหนัก					
ต่อการจัดการสิ่งแวดล้อม	SS	df	Ms	F	p-value
ระหว่างกลุ่ม	0.589	3	0.196	3.017	0.030
ภายในกลุ่ม	20.760	319	0.065	-	-
รวม	21.349	322	-	-	-

ระดับการศึกษา					
สูงสุดต่อการจัดการสิ่งแวดล้อม	SS	df	Ms	F	p-value
ระหว่างกลุ่ม	0.852	3	0.284	4.417	0.005
ภายในกลุ่ม	20.497	319	0.064	-	-
รวม	21.349	322	-	-	-

รายได้ต่อการจัดการสิ่งแวดล้อม					
ระหว่างกลุ่ม	SS	df	Ms	F	p-value
ระหว่างกลุ่ม	0.824	3	0.137	2.114	0.051
ภายในกลุ่ม	20.525	319	0.065	-	-
รวม	21.349	322	-	-	-

ระยะเวลาในการพักอาศัยต่อการจัดการสิ่งแวดล้อม					
ระหว่างกลุ่ม	SS	df	Ms	F	p-value
ระหว่างกลุ่ม	0.267	3	0.067	1.007	0.404
ภายในกลุ่ม	21.082	319	0.066	-	-
รวม	21.349	322	-	-	-

เพศ	$\bar{X}$	SD	T	p-value
ชาย	4.375	0.216	0.394	0.531
หญิง	4.380	0.289		

โดยที่

SS: Sum of Squares, df: Degrees of Freedom

Ms: Mean Square, F: F-statistic (F-ratio),

$\bar{X}$: Mean, SD: Standard Deviation

T: T-statistic (T-value), p-value: Probability value

4.2.6 ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมของผู้พักอาศัยจำแนกตามระยะเวลาในการพักอาศัย

การทดสอบความแตกต่างการมีส่วนร่วมของผู้พักอาศัยจำแนกตามระยะเวลาในการพักอาศัย โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว พบ $p\text{-value} = 0.404$ ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญ บ่งชี้ว่าผู้พักอาศัยที่มีระยะเวลาในการพัก

อาศัยแตกต่างกันจะมีการมีส่วนร่วม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงให้เห็นว่าระยะเวลาอยู่ในอาคารชุดไม่ใช่ตัวกำหนดการมีส่วนร่วมโดยตรง เนื่องจากผู้พักอาศัยใหม่อาจมีแรงจูงใจจากความสะดวกใหม่ในการอยู่อาศัย ในขณะที่ผู้อาศัยนานอาจมีประสบการณ์ต่อปัญหา จึงทำให้ทั้งสองกลุ่มมีส่วนร่วมได้ไม่ต่างกัน

4.3. ระดับการมีส่วนร่วมต่อการจัดการสิ่งแวดล้อม

4.3.1 ระดับการมีส่วนร่วมต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมของผู้พักอาศัยภายในห้องพักของตน

ระดับการมีส่วนร่วมต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมของผู้พักอาศัยภายในห้องพักในอาคารชุด ผลการรวมอยู่ระดับ “มากที่สุด” โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) = 4.34 ± 0.61 ซึ่งเมื่อพิจารณาในรายละเอียดแต่ละประเด็น พบว่า อันดับหนึ่งที่ผู้พักอาศัยให้ความสำคัญ คือ การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุ โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) = 4.63 ± 0.49 รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล โดยค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) = 4.39 ± 0.64 ดังรูปที่ 2 (ก)

4.3.2 ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมของผู้พักอาศัยภายนอกห้องพัก

ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมของผู้พักอาศัยภายนอกห้องพัก ผลการรวมอยู่ในระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) = 4.35 ± 0.63 เมื่อพิจารณาตามรายชื่อ พบว่า ผู้พักอาศัยให้ความสำคัญ อันดับหนึ่งที่หนึ่ง คือ การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุ โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) = 4.38 ± 0.58 รองลงมา คือ การออกแบบหรือวางแผนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติสนับสนุนการดำเนินการ โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) = 4.35 ± 0.64 ดังรูปที่ 2 (ข)

4.3.3 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมผู้พักอาศัยต่อการจัดการสิ่งแวดล้อม ด้านระบบความปลอดภัย

ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของผู้พักอาศัยต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมด้านระบบความปลอดภัย

ภาพรวมอยู่ในระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) = 4.41 ± 0.60 เมื่อพิจารณาตามรายชื่อตามลำดับที่สำคัญ พบว่า ผู้พักอาศัยให้ความสำคัญ อันดับหนึ่งที่หนึ่ง คือ การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุ โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) = 4.67 ± 0.49 รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ค่าเฉลี่ย($\bar{x}$) = 4.48 ± 0.64 ตามมาด้วย คือ ท่านหรือสมาชิกในครัวเรือนของท่านมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการดำเนินการนั้นเพียงใด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) = 4.37 ± 0.68 , การออกแบบ/วางแผนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติสนับสนุนการดำเนินการ โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) = 4.27 ± 0.68 , การมีส่วนร่วมออกแบบ/วางแผนดำเนินการ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) = 4.24 ± 0.52 ดังรูปที่ 2 (ค)

4.3.4 ผลการวิเคราะห์ การมีส่วนร่วมของผู้พักอาศัยต่อการจัดการสิ่งแวดล้อม ด้านระบบสุขภาพสิ่งแวดล้อม

ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของผู้พักอาศัยต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมด้านระบบสุขภาพสิ่งแวดล้อม ภาพรวมอยู่ในระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) = 4.41 ± 0.64 เมื่อพิจารณาตามรายชื่อตามลำดับที่สำคัญ พบว่า ผู้พักอาศัยให้ความสำคัญ อันดับหนึ่งที่หนึ่ง คือ การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุ โดยมีค่าเฉลี่ย($\bar{x}$) = 4.50 ± 0.58 รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการดำเนินการ โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) = 4.44 ± 0.62 ตามมาด้วย คือ ตัวท่านหรือสมาชิกในครัวเรือนของท่านมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการกระทำนั้นเพียงใด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) = 4.43 ± 0.70 , การออกแบบหรือวางแผนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติสนับสนุนการดำเนินการ โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) = 4.37 ± 0.67 , การมีส่วนร่วมในการออกแบบ/วางแผนดำเนินการ โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) = 4.30 ± 0.61 ดังรูปที่ 2 (ง)

4.4 แนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมตามแนวทางของผู้พักอาศัย

1. ด้านการจัดการขยะมูลฝอย/ของเสียอันตราย

มีการจัดการ กัดแยกขยะ และนำขยะที่ขายได้ไปแปลงเป็นรายได้ มีการคัดแยกขยะของเสียอันตราย/ ขยะติดเชื้อเป็นระเบียบเรียบร้อย มีห้องพักขยะควรรออกแบบห้องริมทางเดินส่วนกลางในการวางถังขยะไว้ภายในห้องและมีช่องหน้าต่างบานเลื่อนด้วยระบบเปิด ปิด ด้วยเซ็นเซอร์หย่อนขยะ เช่น ขยะแห้ง เปียก ขยะรีไซเคิล ขยะเคมีอันตราย และมีระบบไฟฟ้าแสงสว่างแบบเซ็นเซอร์ ประตูปิดด้วยการล็อก และสามารถเปิดได้ในการลำเลียงขนย้ายขยะเพื่อป้องกันแมลงสาบ หนูหรือพาหะนำโรค

2. ด้านการจัดการน้ำเสีย/น้ำทิ้ง มีการบำบัดน้ำเสียก่อนระบายออกสู่ภายนอกตามมาตรฐาน มีระบบระบายน้ำจัดการได้ดีน้ำไม่ท่วมขัง

3. ด้านการดูแลรักษาความสะอาดพื้นที่ มีแม่บ้านเพียงพอในการดูแลพื้นที่โครงการ

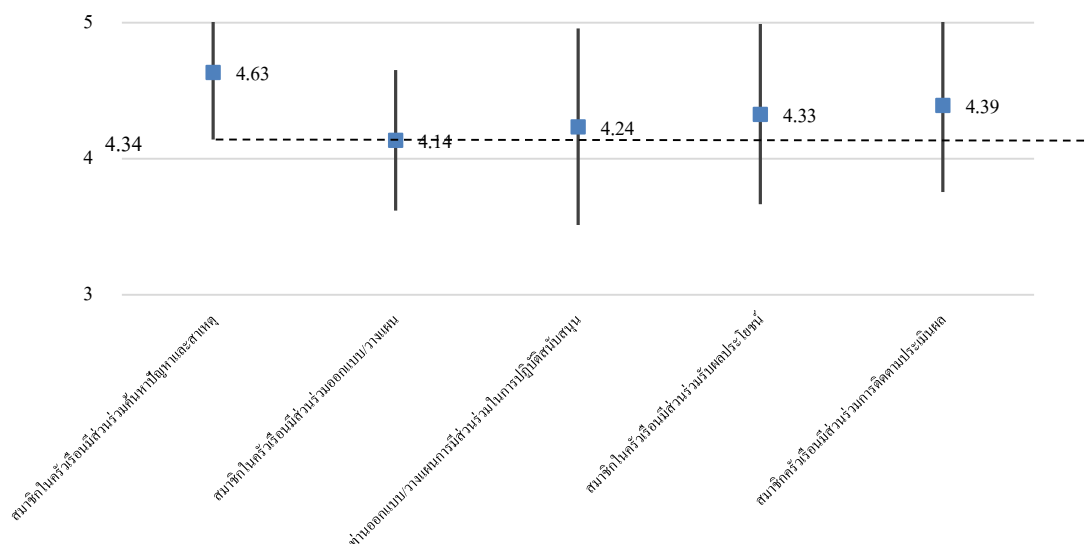
4. ด้านการจัดการสิ่งปฏิกูล/สิ่งโสโครก มีการบำบัดสิ่งปฏิกูล/สิ่งโสโครก เป็นไปตามมาตรฐานโครงการ

5. การจัดการป้องกันเหตุรำคาญ มีระบบป้องกันเหตุรำคาญภายในอาคารชุด แห่งหนึ่งได้ดี มีการควบคุมพื้นที่

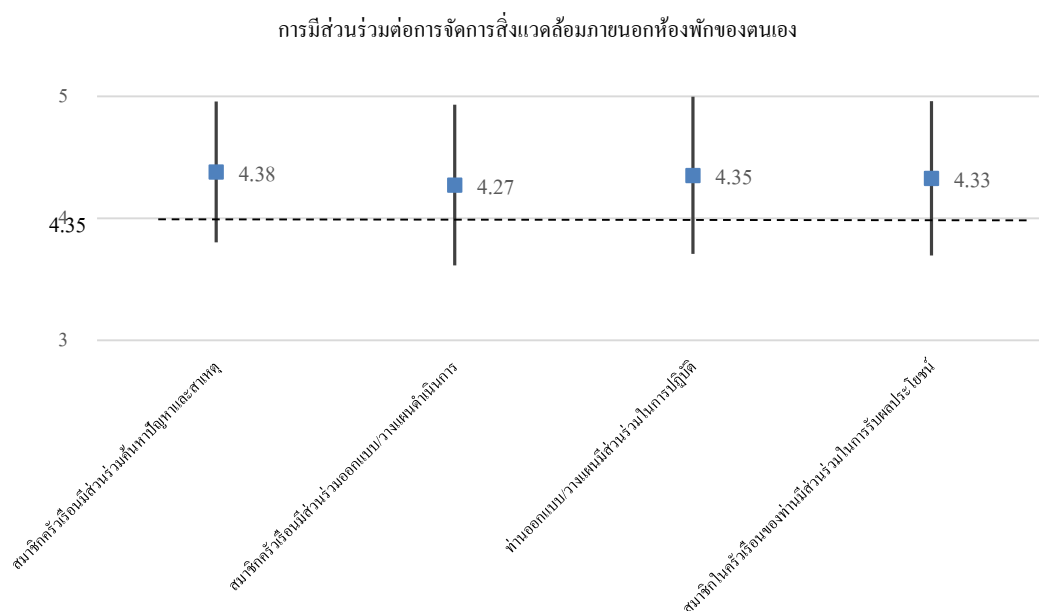
ในการบริหารจัดการและมีระบบกล้องวงจรปิด (CCTV SYSTEM) ในการดูแลพร้อมเจ้าหน้าที่ ropic. การจัดการแมลงนำโรคและสัตว์แทะ ในบริเวณพื้นที่พักอาศัยมักพบหนูและแมลงสาบบนฝ้าเพดานห้องพัก และมีแมลงสาบขึ้นจากท่อ อยากให้โครงการมีระบบป้องกันในส่วนจากระบบท่อระบาย

6. น้ำจากด้านบนของอาคารที่ระบายลงมาถึงบ่อพักควรติดตั้งฝาดะแกรงปลายท่อป้องกันหนูที่ขึ้นมาตามท่อระบายน้ำ, ท่อน้ำฝน, ท่อระบายน้ำทิ้ง, รวมถึงการติดตั้งตาข่ายที่ฝาท่อระบายน้ำในห้องน้ำและระเบียงเพื่อป้องกันแมลงสาบ, ในส่วนของพื้นที่ชั้นล่าง ควรติดตั้งท่อน้ำยากำจัดปลวกขึ้นตัวอาคารจากความชื้นโดยรอบตัวอาคารชุด แห่งหนึ่ง และในทางทัศนียภาพของตัวอาคารควรออกแบบติดตั้งมุงลวดที่ให้ความกลมกลืนกับสีอาคารเพื่อป้องกันแมลงเม่า ยุง สัตว์เลื้อยคลานหรือนก เพื่อใช้พื้นที่ให้คุ้มค่าและเกิดความปลอดภัยในพื้นที่ระเบียง

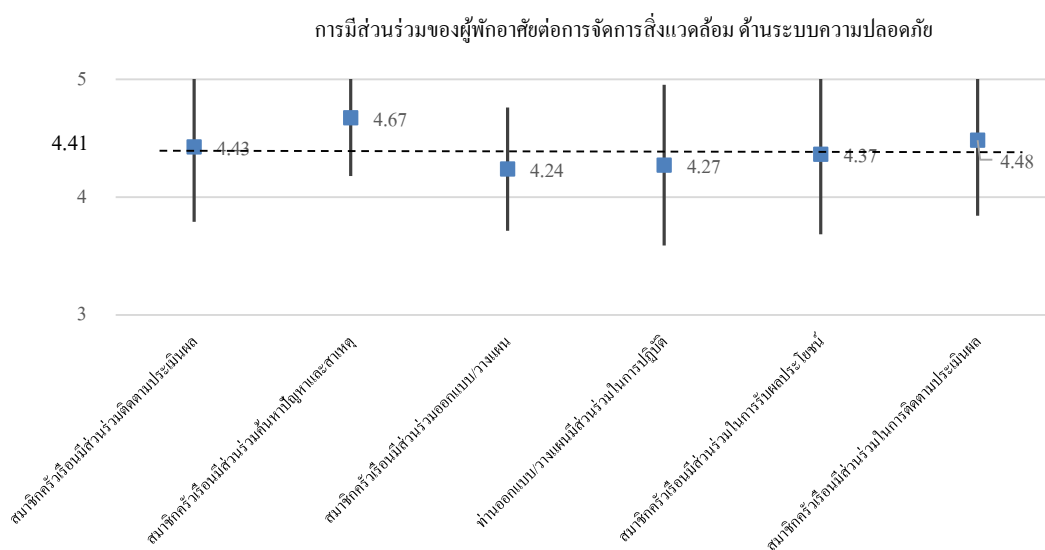
การมีส่วนร่วมต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในห้องพักของตนเอง

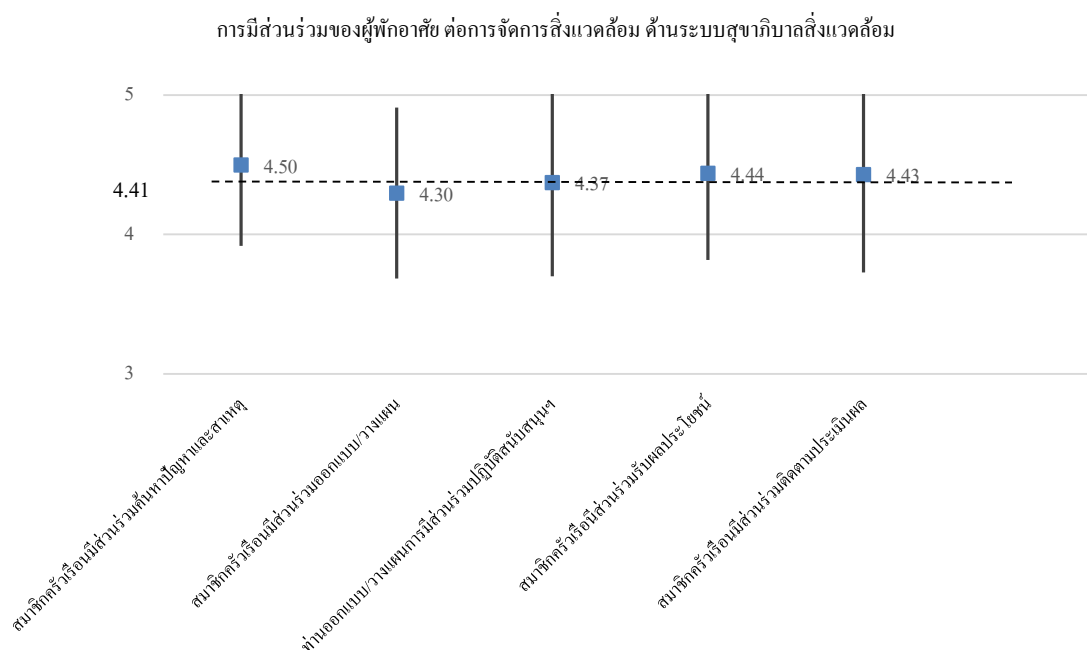
(ก) การมีส่วนร่วมจัดการสิ่งแวดล้อมด้านบริเวณภายในส่วนห้องพักตนเอง จำแนกตามมิติต่างๆ

(ข) การมีส่วนร่วมจัดการสิ่งแวดล้อมด้านบริเวณภายนอกห้องพัก จำแนกตามมิติต่างๆ

(ค) การมีส่วนร่วมของผู้พักอาศัยต่อการจัดการสิ่งแวดล้อม ด้านระบบความปลอดภัย ในมิติต่างๆ

(ง) การมีส่วนร่วมของผู้พักอาศัยต่อการจัดการสิ่งแวดล้อม ด้านระบบสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม ในมิติต่างๆ

รูปที่ 2 แสดงระดับการมีส่วนร่วมต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมของผู้พักอาศัยในอาคารชุดที่ศึกษาวิจัยด้านต่างๆ

4.5 อภิปรายผล

ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของผู้พักอาศัยในอาคารชุดที่ศึกษาอยู่ในระดับ “มากที่สุด” โดยเฉพาะด้านระบบสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อมและด้านระบบความปลอดภัย ($\bar{x}=4.40$) แสดงให้เห็นว่าผู้พักอาศัยตระหนักถึงความสำคัญของคุณภาพสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยภายในอาคารชุดเป็นอันดับต้น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Krissana [2] ที่กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของเจ้าของห้องชุดในการบริหารจัดการทรัพย์สินส่วนกลางว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดความร่วมมือกันในการจัดการขยะในชุมชนคอนโดมิเนียมระดับรายได้ปานกลาง และยังสอดคล้องกับ Kokamai และ Weeraplangkun [3] ที่พบว่า การมีส่วนร่วมของสมาชิก

ชุมชนต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมต้องช่วยสร้างความโปร่งใสและความยั่งยืนของมาตรการที่ดำเนินการ

ในด้านปัจจัยส่วนบุคคล งานวิจัยนี้พบว่าเพศรายได้ และระยะเวลาในการพักอาศัยไม่ส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญ แต่สถานภาพในครัวเรือน อายุ และระดับการศึกษามีผลแตกต่างกัน ($p < 0.05$) สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Somjai [6] ที่ชี้ว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านอายุและบทบาทในครัวเรือนเป็นสำคัญ อย่างไรก็ตามแตกต่างจากงานของ Kantaphan [13] ที่รายงานว่าระดับรายได้ของประชาชนสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการน้ำเสียในเขตเทศบาล ซึ่งแสดงให้เห็นว่าปัจจัยทางเศรษฐกิจอาจมีบทบาทแตกต่างกันไปตามบริบทพื้นที่และรูปแบบการอยู่อาศัย

สำหรับการจัดการสิ่งแวดล้อมโดยรวม ผู้พักอาศัยในงานวิจัยนี้ให้ความสำคัญกับการค้นหาปัญหาและการติดตามประเมินผล ซึ่งสะท้อนถึงความต้องการเป็น "ผู้ร่วมจัดการ" มากกว่าเพียง "ผู้รับบริการ" แนวโน้มดังกล่าวสอดคล้องกับข้อเสนอของ Kittinan และ Udom [5] ที่เสนอแนวทางการจัดการแบบมีส่วนร่วมเพื่อลดความขัดแย้งในชุมชนที่อยู่อาศัย ซึ่งการมีส่วนร่วมเชิงรุกจะช่วยสร้างความร่วมมือและความไว้วางใจในมาตรการจัดการสิ่งแวดล้อม

อย่างไรก็ตาม ข้อจำกัดของการวิจัยนี้คือ ข้อมูลได้จากอาคารชุดแห่งเดียวในกรุงเทพมหานคร ซึ่งวัฒนธรรมการอยู่อาศัยและรูปแบบการจัดการอาจแตกต่างจากพื้นที่อื่น ๆ ตามที่ Phakphum [12] และ Parichat [15] ชี้ว่าพฤติกรรมและวัฒนธรรมเดิมของผู้พักอาศัยมีผลต่อรูปแบบการจัดการขยะและสิ่งแวดล้อมโดยรวม ดังนั้น การนำผลวิจัยนี้ไปประยุกต์ใช้กับพื้นที่อื่น ๆ จำเป็นต้องพิจารณาบริบททางสังคมและวัฒนธรรมร่วมด้วย

5. สรุปผล

ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมของผู้พักอาศัยในอาคารชุด โดยพิจารณาจากด้านปัจจัยส่วนบุคคลและระดับการมีส่วนร่วมผู้พักอาศัยในด้านต่างๆ ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า (1) ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมของผู้พักอาศัย ทางด้าน เพศ รายได้ และระยะเวลาในการพักอาศัยที่แตกต่างกันจะมีระดับการมีส่วนร่วมต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมอาคารชุดไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้พักอาศัยที่มีสถานภาพในครัวเรือน อายุ และระดับการศึกษาสูงสุดแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 และ (2) ระดับการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆพบว่า ที่โดดเด่นคือ (1) การมีส่วนร่วมของผู้พักอาศัยต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมด้านระบบสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม และ (2) การมีส่วนร่วมผู้

พักอาศัยต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมด้านระบบความปลอดภัย ซึ่งอยู่ที่ระดับการให้ความสำคัญมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 4.40 \pm 0.640$ และ $\bar{x} = 4.40 \pm 0.602$ สิ่งที่ผู้พักอาศัยเห็นว่าการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดีอยู่แล้ว ประกอบด้วย ด้านการจัดการขยะมูลฝอย/ของเสียอันตราย ด้านการจัดการน้ำเสีย/น้ำทิ้ง ด้านการดูแลรักษาความสะอาดพื้นที่ และด้านการจัดการสิ่งปฏิกูล

ข้อเสนอแนะ

งานวิจัยนี้มีประโยชน์ใช้ในการช่วยกำหนดนโยบายการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมกับบริหารอาคารชุดในกรุงเทพมหานคร แต่ด้วยธรรมชาติของการมีส่วนร่วมของบุคคลนั้นจะแปรเปลี่ยนตามวัฒนธรรมการใช้ชีวิตที่เป็นวิถีปฏิบัติที่ติดตัวอยู่แต่เดิมแต่ละบุคคลในแต่ละพื้นที่ ผลของงานวิจัยนี้จึงอาจข้อจำกัดในการนำไปประยุกต์ใช้ในพื้นที่อื่นที่มีวัฒนธรรมการใช้ชีวิตเดิมของผู้คนที่แตกต่างออกไป ดังนั้นหากได้ศึกษาในมิติที่หลากหลายต่างจากนี้อาจพบผลลัพธ์ใหม่ๆ ที่ส่งผลที่ดีต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะในมิติอื่นๆ ซึ่งอาจขยายขอบเขตในมิติหรือในมุมมองอื่นได้ อาทิเช่น ด้านการขยายพื้นที่ศึกษาไปยังอาคารชุดหลายประเภทและหลายทำเล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สะท้อนภาพรวมของผู้พักอาศัยในบริบทที่แตกต่างกันมากขึ้น การเปลี่ยนระเบียบวิธีวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods) ที่ให้ความสำคัญซึ่งในการเจาะถึงข้อมูลซึ่งต้องเพิ่มวิธีเก็บข้อมูลวิจัยเชิงคุณภาพร่วมด้วย เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) หรือการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อสะท้อนมิติทางสังคมและวัฒนธรรมของผู้พักอาศัยที่อาจไม่ปรากฏในแบบสอบถาม ตลอดจนปรับมุมมองการศึกษาในบริบทการศึกษาปัจจัยเชิงพฤติกรรมและจิตวิทยาสังคม เช่น พฤติกรรมการทิ้งขยะ การใช้ทรัพยากร การรับรู้ความเสี่ยง ความตระหนักต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อทำความเข้าใจกลไกการมีส่วนร่วมอย่างรอบด้าน หรือแม้แต่การศึกษา

เปรียบเทียบระหว่างอาคารชุดกับที่อยู่อาศัยประเภทอื่น เช่น หมู่บ้านจัดสรร หรือหอพัก เพื่อเปรียบเทียบลักษณะการมีส่วนร่วมที่อาจแตกต่างกันตามโครงสร้างสังคมและรูปแบบการจัดการ ที่สามารถทำให้เห็นมุมมองที่ต่างจากเดิมได้ รวมถึงการศึกษาวิจัยการใช้เทคโนโลยีเพื่อดึงดูดความสนใจในการมีส่วนร่วม เช่น แอปพลิเคชันด้านการจัดการขยะ การนำไปใช้เป็นพลังงานหมุนเวียน และการใช้ระบบ IoT ในการบริหารจัดการขยะด้วยหรือตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อวัดผลต่อการเพิ่มการมีส่วนร่วมของผู้พักอาศัย เป็นต้น

6. กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณ องค์กรที่สนับสนุนและกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้พักอาศัยในอาคารชุด ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเป็นอย่างสูงที่ทำให้การศึกษาวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- [1] Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning, Environmental Quality Promotion and Conservation Act B.E. 2535. (In Thai).
- [2] P. Krissana, Participation of Unit Owners in Managing Common Asset of Middle-Income Residential Condominiums, Master's thesis, Chulalongkorn Univ., 1998. (In Thai).
- [3] Y. Kokamai and W. Weeraplangkun, "Community members' participation in environmental management in Bang Len Subdistrict Municipality, Bang Yai District, Nonthaburi Province," Journal of Humanities and Social Sciences, Rajabhat Suan Dusit University, vol. 3, no. 2, pp. 12–29, 2019. (In Thai).
- [4] P. Charoen, Public Participation in Government Operations. Public Administration Association of Thailand, 1997. (In Thai).
- [5] K. Kittinan and S. Udom, "Development of the guidelines participative management to reduce conflicts of residential communities," Journal of Educational Innovation and Research, vol. 8, no. 2, pp. 739–752, 2024. (In Thai).
- [6] J. Somjai, Public Participation in Local Development in Tha Luang Municipality, Makhom District, Chanthaburi Province, Master's thesis, Burapha Univ., 2011. (In Thai).
- [7] Building Control Act B.E. 2522 (1979) and Its Amendments. Royal Thai Government Gazette. (In Thai).
- [8] R. Chaiwat, "The prioritisation and satisfaction on Thai's rating energy and environmental sustainability criteria: A case study of Bangkok Green Condominium," in Proc. 16th EuroFM Research Symposium: EFMC 2017, Madrid, Spain, Apr. 25–28, 2017.
- [9] J. Napasorn, Study Guidelines of Green Area Concept in Environmental Impact Assessment of Condominium Project in Bangkok, Chulalongkorn Univ. Theses and Dissertations (Chula ETD 6204), 2022. (In Thai).
- [10] Real Estate Information Center, Housing Market Situation in 2021 Report. Government Housing Bank, 2021. (In Thai).
- [11] M. Wuttisak, A Study on Design for Residential Condominium with an Area Not Exceeding 10,000 Square Meters in Accordance with ASHRAE 90.1 2019 Standard Building, Master of Architecture thesis, Dept. of Architecture, Silpakorn Univ., 2022. (In Thai).

- [12] A. Phakphum, A Study of Household Waste and Wastewater Management Behavior of People in Rai Khok Subdistrict. Office of the Permanent Secretary of Rai Khok Subdistrict Administrative Organization, Ban Lat District, Phetchaburi Province, 2018. (In Thai).
- [13] P. Kantaphan, Participation in Wastewater Management of Civil Servants in Municipalities of Thailand, Ramkhamhaeng Univ., Bangkok, 2008. [Online]. Available: <https://doi.nrct.go.th/ListDoi/listDetail>. (In Thai).
- [14] K. Khemmarat, Participation in Environmental Management of Members of the Subdistrict Administrative Organization Council: A Case Study of Sawang Wirawong Subdistrict, Ubon Ratchathani Province, National Institute of Development Administration, Bangkok, 2001. [Online]. Available: <https://doi.nrct.go.th/ListDoi/listDetail>. (In Thai).
- [15] L. Parichat, Development Guidelines for Condominium Management: A Case Study: The Hug Condo Bangsaen, Chonburi Province, Master of Business Administration thesis, College of Commerce, Burapha Univ., 2017.
- [16] R. Likert, "A technique for the measurement of attitudes," Archives of Psychology, vol. 140, pp. 1–55, 1932.
- [17] L. J. Cronbach, "Coefficient alpha and the internal structure of tests," Psychometrika, vol. 16, pp. 297–334, 1951, doi: 10.1007/BF02310555.
- [18] T. Yamane, Statistics: An Introductory Analysis, 3rd ed. New York: Harper and Row, 1973.

ประวัติผู้ประพันธ์ :

บัญชา ศรีจันทร์ไทร
อยู่ระหว่างการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชา
วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม คณะ
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วศบ. (วิศวกรรมการจัดการความปลอดภัย)
มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

ชัยศรี ธาราสวัสดิ์พิพัฒน์
ปร.ด. (การจัดการเทคโนโลยี
สิ่งแวดล้อม) มหาวิทยาลัยพะเยา
วท.ม. (เทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม)
พระจอมเกล้าธนบุรี สนใจ
งานวิจัยด้านการบำบัดน้ำเสีย การตรวจสอบ
ติดตามคุณภาพสิ่งแวดล้อม EIA ESA และการผลิต
พลังงานเชื้อเพลิงชีวภาพ

พริภา บริบูรณ์สุขศรี
Ph.D. (Occupational and
Environmental Health)
Thammasat University,
International Program

วท.ม. ศึกษาศาสตร์อุตสาหกรรมและความปลอดภัย
มหาวิทยาลัยมหิดล

อาจารย์ประจำสาขาวิชาวิศวกรรมความปลอดภัย
คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์
หัวหน้าหน่วยส่งเสริมเทคโนโลยีความปลอดภัยและ
สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์
ความเชี่ยวชาญ: ศึกษาศาสตร์อุตสาหกรรมและความ
ปลอดภัย, การยศาสตร์, การประเมินความเสี่ยงด้านอา
ชีวอนามัยและความปลอดภัย, ระบบการจัดการด้าน
อาชีวอนามัยฯ และวิทยาการความปลอดภัย